

Asia

COVID-19; Komission suuntaviivat ja suositukset matkailun ja liikenteen uudelleenkäynnistämiseksi osana covid-19-rajoitustoimien purkua; E-kirje

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio julkaisi 13.5.2020 niin sanotun matkailu- ja liikennepaketin, joka sisältää 1) tiedonannon kokonaisstrategiasta matkailun ja liikenteen elvyttämiseksi vuonna 2020 ja sen jälkeen; 2) tiedonannon vaiheittaisesta ja koordinoidusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden palauttamiseksi ja sisärajavälön poistamiseksi; 3) tiedonannon puitteista, joilla tuetaan liikenteen palauttamista vaiheittain normaaliksi matkustajien ja henkilöstön turvallisuutta vaarantamatta; 4) suosituksen, jonka tavoitteena on tehdä matkaseteleistä houkutteleva vaihtoehto käteiskorvauksille sekä 5) tiedonanto kriteereistä matkailutoiminnan elvyttämiseksi turvallisesti ja vaiheittain sekä terveyskäytäntöjen laatimiseksi hotelleja ja muita majoitus- ja ravitsemisliikkeitä varten.

Suomen kanta

Suomi pitää komission tiedonantoa matkailun ja liikenteen elvyttämisen kokonaisstrategiasta tavoitteiltaan kannatettavana. Tiedonanto luo pohjaa rajoitusten poistamiselle sekä elinkeino-, työ-, ja sosiaalisen elämän palautumiselle epidemiologisten ja kansanterveyskriteerien mukaisesti.

On tärkeää muistaa, että matkailu muodostaa noin 10 % EU:n BKT:sta ja on merkittävä osa monen Euroopan jäsenvaltion, alueen ja kaupungin taloudellista ja sosiaalista rakennetta. Matkailuala tarjoaa työtä ja toimeentuloa kaikkialla Euroopassa ja työllistää usein myös sellaisilla alueilla, joissa ei ole muuta työtä tarjolla. Suomessa matkailun kokonaisvaikutus bruttokansantuotteeseen on 8,7 prosenttia ja matkailu kasvaa koko maassa.

Suomen kansainvälinen saavutettavuus matkustajaliikenteessä on pitkälti riippuvainen hyvistä lentoyhteyksistä. Suomi pitää tärkeänä, että liikenneyhteydet saadaan palautettua sekä tukee toimia luottamuksen lisäämiseksi. Matkustajaliikenteen turva- ja hygieniaoheistuksilla tulee luoda sellainen ympäristö, että matkustaminen koetaan turvalliseksi.

Suomi tukee komission esittämää ohjeistusta matkustajaliikenteen palvelujen asteittaisesta avaamisesta, varmistuen samalla matkustajien ja henkilöstön turvallisuus. Suomi pitää tärkeänä, että annettavat suositukset perustuvat Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskuksen (ECDC) ja WHO:n antamaan ohjeistukseen. Ohjeistuksen ei tule olla

jäsenmaita velvoittavaa, vaan kansalliselle viranomaiselle tulee jättää laaja liikkumavara sopeuttaa ohjeistuksia suhteessa kansallisiin erityisolosuhteisiin ja epidemiologiseen tilanteeseen, kasvomaskien saatavuuteen, lääketieteelliseen näyttöön ja muihin näkökohtiin. Suomi pitää tärkeänä, että joukkoliikenteessä hyödynnetään ensisijaisesti kuljetusalan työntekijöiden ja matkustajien välisiä turvaetäisyyksiä sekä hygieniää ja toissijaisesti erilaisia suojavälineitä, jos turvaetäisyyksien noudattamista ei ole kohtuudella mahdollista järjestää. Myös työntekijöiden työturvallisuuteen on kiinnitettävä huomiota. Työntekijöiden suojelun kannalta tärkeä toimi voisi olla koronatilanteeseen laadittu, päivitetty työpaikkakohtainen vaarojen ja riskien arviointi. Suomessa on valmisteilla selvitys kasvomaskien käytöstä.

Suomi kannattaa tartunnalle altistuneiden matkustajien myöhempää jäljittämistä helpottavien ja perusoikeuksia sekä tietosuojaa kunnioittavien mobiilisovellusten käyttöönottoa. Suomi voi tukea komission näkemyksiä selkeistä toimintaprosesseista ja vaatimuksesta matkailupalveluita harjoittavien tahojen valmiussuunnitelmasta, henkilöstön perehdyttämisestä ja harjoittelusta. Myös matkustajien informointi tulee huomioida suunnitelmissa ja toimeenpanossa.

Suomi pitää tärkeänä, että komissio seuraa matkustajaliikenteen avaamista koskevan ohjeistuksen toimeenpanoa yhteistyössä jäsenmaiden viranomaisten ja sidosryhmien kanssa.

Suomi pitää hyvänä, että komissio liittää vapaan liikkuvuuden palauttamisen ja sisärajavalvonnan poistamisen osaksi laajempaa kokonaisuutta. Komission lähestymistapa, jossa valvontaa kevennetään vaiheittain, on oikeansuuntainen.

Komissio on antanut suosituksen koskien matkasetelejä (voucher). Suomi arvioi suosituksen pohjalta, miten matkaseteleiden vastaanottamista on tarkoituksenmukaisinta kansallisesti edistää.

Pääasiallinen sisältö

Euroopan komission 13.5. julkaisema matkailupaketti sisältää matkailualan elvytystä koskevan yleisstrategian vuodelle 2020 ja siitä eteenpäin; yhteiset toimintatavat rajoitusten poistamiseksi EU:n sisärajoilta vaiheittain ja koordinoitusti; ohjeet, joilla tuetaan lomaliikenteen palauttamista vaiheittain normaaliksi matkustajien ja henkilöstön turvallisuutta vaarantamatta; suosituksen, jonka tavoitteena on tehdä matkaseteleistä houkutteleva vaihtoehto käteiskorvauksille esimerkiksi lentojen peruutusilanteissa sekä kriteerit, joiden perusteella matkailupalveluja voidaan käynnistää turvallisesti ja vaiheittain ja joiden perusteella voidaan laatia hotelleille ja muille majoituspalveluille tarvittavat ohjeet varotoimenpiteistä ja erityisrajoituksista.

Matkailupaketin strategian ja siihen liittyvien aloitteiden tavoitteena on mahdollistaa Euroopassa turvallinen matkailukausi tulevan kesän sekä sitä seuraavan talven aikana. Ohjeistuksen tarkoituksena on auttaa jäsenvaltioita asteittain poistamaan koronapandemian vuoksi asetettuja rajoitustoimenpiteitä ja käynnistämään elinkeinoelämää, yritystoimintaa ja sosiaalielämää viranomaisten asettamien epidemiologisten ja kansanterveydellisten rajojen puitteissa.

Huomioitavaa on, että rajoitusten liian nopea purkaminen voi kuitenkin johtaa tartuntatapausten äkilliseen kasvuun. Siihen saakka, kunnes koronavirukseen on saatavilla rokote tai muu hoitomuoto, tulee matkailun ja elinkeinoelämän uudelleen käynnistämisen hyödyt punnita suhteessa viruksen mahdollisen leviämisen aiheuttamiin

riskeihin. Rajoitusten asteittaisessa purkamisessa uusien tartuntojen ehkäisyn ja torjunnan tarpeet ovat keskeisiä.

Matkailu vuonna 2020 ja sen jälkeen

Komission tiedonannossa annetaan suosituksia Euroopan vapaata liikkuvuutta ja sisärajojen valvontaa koskevien rajoitusten asteittaisesta purkamisesta. Rajavalvonnan asteittainen poistaminen edellyttää tiivistä koordinoitua jäsenvaltioiden ja komission välillä. Rajoitusten purkamisen yhteydessä on varmistettava syrjimättömyys EU:n kansalaisten välillä. Jäsenvaltioiden tulisi sallia matkustaminen kaikilta EU:n alueilta tai maista, joissa on samanlainen epidemiologinen tilanne.

Tiedonannossaan komissio asettaa periaatteet, joiden avulla ohjeistetaan jäsenvaltioita matkailualan toiminnan uudelleenkäynnistämisen ja COVID-19 koronapandemiaa liittyvien terveys- ja turvallisuusprotokollien kehittämiseksi. Matkailutoimialan käyttöön laaditun ohjeistuksen tarkoituksena on minimoida infektioriskit sekä vieraille että yrityksen henkilöstölle. Ohjeiden on tarkoitus olla selkeästi ymmärrettävät ja tarjota tietoa mm. turvallisesta majoittumisesta hotelleissa, leirintäalueilla ja muissa majoitusliikkeissä; ravintoloissa, kahviloissa ja baareissa asioimisesta sekä uimarantojen ja muiden vapaa-ajan ulkoilualueiden turvallisesta käytöstä.

Matkustuksen käynnistyessä uudelleen, matkailijat todennäköisesti valitsevat kotimaan ja Euroopan matkailukohteet kesällä ja seuraavien kuukausien aikana. Varmistaakseen turvallisen matkustuksen ja lomailun, matkailijoilla tulee olla helppo pääsy reaaliaikaisiin tietoihin jäsenvaltioiden rajatilanteesta, matkustusrajoituksista, viimeisimmistä matkustusneuvoista, kansanterveydestä ja turvallisuustoimenpiteistä, sekä käytettävissä olevista matkailupalveluista.

Digitaalista teknologiaa ja dataa tulee hyödyntää riittävän tiedon jakamiseksi matkailijoille. Komissio perustaa tähän tarkoitukseen interaktiivisella kartalla varustetun verkkosivuston, johon kootaan jäsenvaltioiden tietoja näiltä osin. Digitaalisten ratkaisujen osalta myös erilaiset korona-sovellukset ja tekoälyratkaisut voivat hyödyttää Euroopan kansalaisia ja matkailijoita. Komissio ja jäsenvaltiot tekevät yhteistyötä koronakontaktien jäljittämisen mahdollistavien mobiilisovellusten kehittämiseksi, yksityisyyden- ja tietosuojan huomioiden.

Yritykset ja hallitukset voivat hyödyntää digitaalisia ratkaisuja myös esimerkiksi matkailijavirtojen hallintaan, esimerkiksi tietyn alueen yöpymisten, kulttuuri- ja kulttuuriperintökohteiden tai ravintolan enimmäismäärän seurannan kehittämiseksi. Komissio tukee tekoälyn ja robotiikan käyttöä koskevia tietosuojalainsäädännön mukaisia innovatiivisia ratkaisuja COVID-19-pandemian torjumiseksi ja matkailuyritysten tukemiseksi tässä uudessa tilanteessa.

Komissio auttaa Euroopan kuluttajakeskuksia kehittämään tiedotusta peruutettuja matkai- tai majoitusvarauksia, autonvuokrauksia ja yksittäisiä palveluita tai tapahtumia koskien.

Koronakriisin vuoksi Euroopan matkailuyritykset kärsivät akuutista kassakriisistä, kun yritykset ovat menettäneet jopa 90 % liikevaihdostaan. Useat yritykset ovat joutuneet lomauttamaan tai irtisanomaan henkilöstöään. Ilman kiireellisiä toimia ja matkailualalle osoitettua kriisirahoitusta monet yritykset ovat vaarassa ajautua konkurssiin ja menettää osaavan työvoimansa. Työpaikkojen säilyttäminen ja työpaikkansa menettäneiden henkilöiden uudelleen työllistymisen tukeminen on keskeinen prioriteetti. Tämä edellyttää työvoimatoimistojen, työmarkkinaosapuolten ja yritysten yhteistyötä

työntekijöiden ja -hakijoiden nopean työllistämisen helpottamiseksi. Myös työnhakijoiden uudelleen koulutukseen tulee panostaa, keskittyen erityisesti nuorten ja kausityöntekijöiden tukemiseen.

Komissio kannustaa jäsenvaltioita tukemaan koronakriisistä vakavimmin kärsineitä alueita kehittämällä alueille kattavat elvytysstrategiat, jotka perustuvat nykyisiin älykkään erikoistumisen ja koheesiopolitiikan alueellisiin strategioihin. Strategioiden tulisi ensin tukea matkailualan ja siihen liittyvien palveluiden yrityksiä toiminnan käynnistämässä parantamalla rahoituksen saatavuutta.

Koronarajoitusten asteittaisen purkamisen yhteydessä jäsenvaltioiden kotimaanmatkailu todennäköisesti käynnistyy ensimmäisenä.

EU:n ohjeistus matkailupalveluiden asteittaisesta avaamisesta

Ohjeistuksessa kuvataan yleiset periaatteet matkustajaliikenteen turvalliselle ja asteittaiselle palauttamiselle. Kaikkia liikennemuotoja olisi palautettava käyttöön asteittain edellyttäen, että tosiasiallisesti otetaan käyttöön oikeasuhteisia ja tehokkaita toimenpiteitä kuljetusalan työntekijöiden ja matkustajien terveyden suojelemiseksi.

Ohjeistuksessa annetaan ohjeita liikenteen työntekijöiden ja matkustajien suojaamiseksi. Ohjeistus sisältää yleisen periaatteen siitä, että liikenteenharjoittajien pitäisi tarvittaessa pystyä tukeutumaan selkeään oikeudelliseen kehykseen, jos he ovat vastuussa riittävien turvavälien varmistamisesta tai pääsyn estämisestä ruuhkautuneisiin kohteisiin ilman maskia. Kuljetusalan työntekijöille, joiden työn luonteen vuoksi vaaditaan olevan korkea vuorovaikutus muiden kanssa, työnantajien tulisi tarjota asianmukaiset suojaruusteet.

Matkustajien suojaamisen osalta keskeistä on kontaktien minimointi ja riittävien etäisyyksien pitäminen työntekijöiden ja muiden matkustajien välillä. Maskien osalta todetaan, että matkustajien tulisi käyttää (should wear) suojaimia, jos fyysistä etäisyyttä ei voida jatkuvasti ylläpitää. Maskien tarkempia ominaisuuksia ei määritellä, eli ei esimerkiksi vaadita kirurgisen maskin käyttöä. Vaatimus maskin käytöstä on muotoiltu yleisesti, eikä sitä kohdisteta suoraan esim. liikenteenharjoittajiin. Lisäksi ohjeistuksessa todetaan, että kansalliset viranomaiset tarkentavat maskeja koskevat vaatimukset eri liikennemuodoissa ottaen huomioon maassa vallitsevan epidemiologisen riskin, maskien saatavuuden ja muut näkökohdat. Ohjeistus sisältää käytännön erityistoimenpiteitä erikseen jokaiselle liikennemuodolle, lento-, tie-, rautatie- ja vesiliikenteelle ja liikenteen solmukohdille, kuten satamat ja lentoasemat, turvallisen matkustajaliikenteen varmistamiseksi.

Komission tiedonanto vaiheittaisesta ja koordinoitusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden palauttamiseksi ja sisärajavälvonnan poistamiseksi

Komission esitys sisärajojen vaiheittaisesta avaamisesta perustuu 15.4. julkaistuun yhteiseen eurooppalaiseen tiekarttaan COVID19-rajoitustoimenpiteiden purkamiseksi. Tiekartassa esitettiin rajoitusten vaiheittaista purkua siten, että ensin poistetaan rajoitukset Schengenin sisärajoilta ja vasta toisessa vaiheessa puretaan ulkorajaliikennettä koskevat rajoitukset. Nyt julkaistussa tiedonannossa tarkennetaan sisärajavälvonnan purkamista.

Komission näkemyksen mukaan jäsenvaltiot voivat purkaa rajoituksia kun epidemiologinen tilanne sen sallii ja käytössä on tehokkaita toimia esimerkiksi lähikontaktien rajoittamiseksi sekä riittävä tartuntojen seurantakapasiteetti. Purkamisessa

on huomioitava myös taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset. Jäsenmaiden päätöksenteon tueksi Euroopan tartuntatautivirasto ECDC ylläpitää karttaa alueellisesta tartuntatautilanteesta. Komissio myös esittää, että jäsenmaat ottaisivat käyttöön matkailijoille suunnatut COVID-tietosivut, joissa kerrotaan sekä kansallisista että alueellisista rajoitustoimista ja kerrotaan mitä tulee tehdä jos matkan aikana tulee korona-oireita.

Sisärajavaivonnasta luovutaan vaiheittain. Vaihe 0 (nolla) vastaa nykytilaa. Vaiheessa 1 puretaan matkustusrajoitukset osittain. Ensin puretaan jäsenvaltion sisäiset rajoitukset ja sen jälkeen voidaan vapauttaa liikkumista sisärajoilla. Purkamisen edellyttää, että tartuntojen määrä on matalalla tasolla ja rajat ylittävälle liikenteelle on annettu ohjeistus, jolla suojataan sekä matkailijoiden että kuljetustyöntekijöiden terveyttä. Samalla valvonnassa tulisi siirtyä kattavasta valvonnasta kohdennettuun ja riskiperustaiseen valvontaan.

Komissio pitää tärkeänä, että avaaminen tehdään syrjimättömästi. Liikenteen avaamisessa ei tule tarkastella vain lähialuetta vaan liikenne tulisi avata niiltä EU-alueilta, joilla tartuntojen taso on matala. Avaamisessa tulee kiinnittää erityistä huomiota EU:n alueella liikkuviin työntekijöihin sekä perheenjäsenten tapaamisoikeuteen. Komissio korostaa naapurimaiden informoimista uusista säännöistä.

Vaiheessa 2 puretaan loput rajoitukset sisärajoilta. Rajoitusten purkamista tuetaan viestinnällä ja ohjeistuksella, jossa muistutetaan muun muassa lähikontaktien välttämistarpeesta.

Komissio korostaa koordinaation tarvetta, vaikka päätökset luopumisesta tehdään kansallisesti. EU-tasolla koordinaatiossa tulee hyödyntää olemassa olevia yhteydenpitokanavia ja lisäksi komissio esittää neuvostolle vahvempaa roolia jäsenvaltioiden välisessä koordinaatiossa.

Terveys- ja turvallisuusohjeistus majoitus- ja ravitsemispalvelutoimijoille

Tiedonannossa komissio antaa ohjeita ja suosituksia terveyttä koskevista varotoimista matkailuyrityksille, joiden tarkoituksena on käynnistää toiminta uudelleen. Tiedonanto sisältää yhteiset puitteet, joiden avulla matkailua voidaan käynnistää turvallisesti ja vaiheittain. Tekstissä esitetään hotelleille ja muita majoitus- ja ravitsemisliikkeille käytännön ohjeita matkailijoiden ja työntekijöiden terveyden suojelemiseksi.

Tiedonanto perustuu Euroopan tautien ehkäisy- ja valvontakeskuksen (ECDC) sekä Euroopan työsuojeluviraston (OSHA) ja WHO:n COVID-19 ohjeistukseen. Tiedonanto linkittyy yhteiseen eurooppalaiseen COVID-19 tiekarttaan.

Matkailu- ja majoitustoiminnan uudelleen käynnistämisen edellytyksenä on epidemiologinen näyttö taudin leviämisen merkittävästä vähenemisestä. Matkailijoiden tai asiakkaiden ja yrityksen henkilökunnan terveydestä ja turvallisuudesta huolehtimisen tulee olla yrityksen tärkein prioriteetti. Tämä edellyttää sitä, että kaikki työntekijät noudattavat vaadittuja toimenpiteitä tartunnan ja viruksen leviämisen estämiseksi. Terveys- ja turvallisuustoimenpiteistä tulee tiedottaa asiakkaille ja työntekijöille selkeästi, näkyvästi ja tehokkaasti, myös digitaalisia kanavia hyödyntäen.

Kansallisten ja paikallisten terveydenhuoltoviranomaisten sekä majoituspalveluntarjoajien välillä tulee olla jatkuvaa yhteydenpitoa ja koordinaatiota, jolla varmistetaan, että tietyllä maantieteellisellä alueella olevat uusimmat säännöt ja

määräykset jaetaan, niitä sovelletaan ja niiden täytäntöönpanoa seurataan. Majoituspalveluntarjoajilla tulee olla laadittuna valmiussuunnitelma, joka sisältää toimenpiteet majoitusliikkeessä vahvistetun tartuntatapauksen varalle. Tarkat toimenpiteet sisältävä valmiussuunnitelma tulee esittää henkilöstölle ja siitä tulee käydä ilmi kunkin henkilön vastuut.

Matkailu- ja majoituspalveluiden parissa työskentelevän henkilöstön tulee olla tietoisia COVID-19 koronaviruksen oireista heille on annettava tietoa sairauksien ehkäisyn ja torjunnan toimenpiteistä. Henkilöstöä tulee kouluttaa vaadituista toimenpiteistä matkailijoilla ilmenevien koronataartunnan kanssa yhteensopivien oireiden osalta. Siltä osin kuin työtehtävät sen sallivat, henkilöstön etätyöskentelyä tulisi harkita. Yrityksissä on mietittävä toimenpiteitä henkilöstön fyysisten kontaktien minimoimiseksi esimerkiksi työvuorojen, ruokatuntien ja sähköisten yhteydenpitovälineiden hyödyntämisen osalta.

Majoituspalveluiden asiakkaiden tulee saada kaikki tarvittava tieto terveysviranomaisten ajankohtaisista ohjeista sekä heidän vierailuunsa vaikuttavista vaadituista toimenpiteistä helposti saavutettavalla tavalla, myös digitaalisesti, jo ennen majoitusliikkeeseen saapumistaan. Vieraille tulee kertoa selkeillä opastuksilla (infografiikat, mukaan lukien mukautukset näkövammaisille vieraille) ennen sisäänpääsyä COVID-19 koronaviruksen merkeistä ja oireista, sekä kertoa mitä tulee tehdä, jos heille ilmaantuu oireita oleskelunsa aikana tai 14 päivän kuluessa heidän lähdöstään. Majoituspalveluntarjoajan on hyvä myös toimittaa esitteitä näistä tiedoista. Majoitusliikkeen tulisi varmistaa, että vieraiden yhteystiedot ovat saatavilla, jos niitä tarvitaan jälkikäteen kontaktien jäljittämiseen.

Fyysistä 1,5-2m etäisyyttä koskevia suosituksia ja toimenpiteitä tulee jatkaa esimerkiksi asettamalla yleisille tiloille (ravintolat, kahvilat, baarit, aulatilat) sallittu enimmäismäärä vieraita tai porrastettua ajanvarausta hyödyntämällä. Tilanteissa, joissa fyysistä etäisyyttä ei voida pitää, tulee vieraiden ja henkilöstön suojelemiseksi harkita vaihtoehtoisia toimenpiteitä, kuten kasvomaskien tai suojapaneelien hyödyntämistä. Sisätiloissa, kuten kylpylöissä ja uima-altaissa, tulee myös noudattaa tiukkoja hygieniatoimenpiteitä. Suurempia ihmisjoukkoja kokoavia tapahtumia kuten konsertteja tulee lykätä. Fyysisen etäisyyden lisäksi tulee yritysten toteuttaa erityisiä suojatoimenpiteitä sekä puhdistus- ja desinfiointimenetelmiä esimerkiksi käsihygienian, ilmanvaihdon ja siivous-toimenpiteiden osalta, sekä tiedottaa niistä henkilöstölleen ja vierailleen.

Epäilyissä vieraan tai henkilöstön tartuntatapauksissa tulee näiden ohjeiden lisäksi noudattaa Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskuksen sekä kansallisten ja paikallisten terveysviranomaisten ohjeita.

Tiedonannon yhteenvedossa komissio rohkaisee jäsenvaltioita jakamaan ohjeistusta toimivaltaisten viranomaisten ja alueellinen/paikallisen tason toimijoiden kanssa. Komissio avaa verkkosivuston, jossa vuorovaikutteinen kartta yhdistää ajankohtaista COVID-19- tilanteeseen liittyvää tietoa jäsenvaltioilta ja matkailualalta huomioiden kansallisen tilanteen ja ohjeistuksen.

Tiedonannon liitteenä on yksityiskohtainen listaus käytännön toimista, miten hotellien ja majoituspalveluja tarjoavien yritysten tulee varautua mahdollisten COVID-19-tartuntojen varalle. Toimet sisältävät muun muassa valmiussuunnitelman laatimisen, henkilöstön koulutuksen ja riskiviestintään varautumista. Lisäksi liitteessä annetaan konkreettisia ohjeita, miten voidaan eri tilanteissa varmistaa fyysinen etäisyys ja hygienia matkailijoiden ja työntekijöiden suojelemiseksi.

Komission suositus matkustajille tarjottavista vouchereista (matkaseteleistä)

Annettu suositus (C(2020) 3125 final) koskee etuseleitä, joita kuljetusyrietykset ja matkanjärjestäjät tarjoavat matkustajille kuljetuksen taikka matkapaketin peruuntuessa COVID-19 pandemiasta johtuvista syistä 1.3.2020 tai sen jälkeen. Lisäksi suositus koskee tilanteita, joissa matkapakettisopimuksen ehtoja on muutettu taikka sopimus on päätetty 1.3.2020 tai sen jälkeen COVID-19 pandemiasta johtuvista syistä. Suosituksen tavoitteena on edistää sitä, että etuseleiden vastaanottaminen olisi matkustajille houkuttelevaa ja että sitä kautta taloudellinen paine matkanjärjestäjiä ja kuljetusyrietyksiä kohtaan vähenisi. Suosituksella ei vaikuteta matkustajien EU-lainsäädännön mukaiseen oikeuteen saada tekemänsä suoritukset takaisin rahana. Peruslähtökohta säilyy siis entisellään siinä suhteessa, että vouchereiden vastaanottaminen on vapaaehtoista.

Ollakseen matkustajille houkuttava ja luotettava vaihtoehto etuseleiden tulee suosituksen mukaan olla riittävän tehokkaasti suojattu matkanjärjestäjän tai kuljetusyrietyksen maksukyvyttömyyden varalta. Suojaus voidaan järjestää julkisen tai yksityisen sektorin toimesta. Suojauksen tulisi kattaa ainakin etuselelit, jotka täyttävät suosituksen 2–12 kohdissa luetellut vaatimukset. Vaatimukset koskevat maksukyvyttömyyssuojan lisäksi esimerkiksi etusetelin voimassaoloaikaa ja rahojen ilman eri pyyntöä tapahtuvaa palauttamista siinä tapauksessa, että etuseteliä ei ole sen voimassaoloaikana käytetty.

Suosituksessa käydään läpi erilaisia valtiontuen muotoja (suosituksen 15 – 18 kohdat) ja todetaan mm., että matkustajiin kohdistuvien negatiivisten vaikutusten rajoittamiseksi jäsenvaltioiden tulee aktiivisesti harkita etuseleitä koskevan vakuusjärjestelmän perustamista niin, että etuseleiden antajien maksukyvyttömyystilanteissa matkustajien korvaukset olisi turvattu. Suosituksessa käydään läpi niin normaaliaikojen valtiontukisäännöt kuin nyt erikoistilanteen takia keventyneet säännöt. Suositus ei sisällä uusia valtiontukipoliittisia avauksia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission tiedonannot ja suuntaviivat eivät ole luonteeltaan oikeudellisesti sitovia.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Jaostojen EU6, EU7, EU8, EU22, EU25, EU26, EU28 sekä EU33 kirjalliset menettelyt
15.-18.5.2020
EU-ministerivaliokunta 20.5.2020

Eduskuntakäsittely

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Matkailua elinkeinona koskevat asiat kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 § 22 kohdan mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Komission matkailupaketti ei kuitenkaan sisällä lainsäädäntöehdotuksia. Vaikutukset kansalliseen

lainsäädäntöön tulevat arvioitaviksi myöhemmin annettavien mahdollisten lainsäädäntöehdotusten antamisen yhteydessä.

Taloudelliset vaikutukset

Tiedonannolla ja sen sisältämällä ohjeistuksilla ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Vaikutukset valtion talousarvoon ja muut taloudelliset vaikutukset tulevat arvioitaviksi myöhemmin annettavien mahdollisten lainsäädäntöehdotusten antamisen yhteydessä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Lisäksi Euroopan lentoturvallisuusvirasto (EASA) julkaisi lentoliikennettä koskevan teknisen tason lisäohjeistuksen 13.5.2020. EASA, yhdessä Euroopan tautienehkäisy- ja -valvontakeskuksen (ECDC) kanssa, antoi 15.5.2020 lentoliikenteen osalta erityisohjeistusta, ottaen huomioon lentoliikenteen erityispiirteet ja korostetut turvallisuusvaatimukset. EASA valmistelee niin kutsuttua RNO (Return to Normal Operations) -konseptia, jossa on tarkoitus luoda yleiset ja yleiseurooppalaiset ohjeet eri osa-alueilta turvallisia lento-operaatioita koskien. Valmistelu- ja seurantatyö on suunniteltu tehtäväksi viidellä osa-alueella: 1. Kaupalliset operaatiot, 2. Suunnittelu ja tuotanto, 3. Viranomaistoiminta, 4. Toimenpiteet viruksen leviämisen estämiseksi ja terveys sekä 5. Yleisilmailu.

Asiakirjat

Komission tiedonanto kokonaisstrategiasta matkailun ja liikenteen elvyttämiseksi vuonna 2020 ja sen jälkeen; COM(2020) 550 final

Komission tiedonanto vaiheittaisesta ja koordinoidusta lähestymistavasta vapaan liikkuvuuden palauttamiseksi ja sisäraja-valvonnan poistamiseksi; C(2020) 3250 final

Komission tiedonanto puitteista, joilla tuetaan liikenteen palauttamista vaiheittain normaaliksi matkustajien ja henkilöstön turvallisuutta vaarantamatta; C(2020) 3139 final

Komission suositus, jonka tavoitteena on tehdä matkaseteleistä houkutteleva vaihtoehto käteiskorvauksille; C(2020) 3125 final

Komission tiedonanto kriteereistä matkailutoiminnan elvyttämiseksi turvallisesti ja vaiheittain sekä terveyskäytäntöjen laatimiseksi hotelleja ja muita majoitus- ja ravitsemisliikkeitä varten; C(2020) 3251 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ville Korhonen/VNEUS	ville.korhonen@vnk.fi	050 336 8017
Tomi Paavola/LVM	tomi.paavola@lvm.fi	050 303 6506
Maija Rekola/LVM	maija.rekola@lvm.fi	050 471 9531
Irja Vesänen-Nikitin/LVM	irja.vesanen-nikitin@lvm.fi	040 544 9673
Maria Rautavirta/LVM	maria.rautavirta@lvm.fi	040 718 5975
Sari Vuorinen/STM	sari.vuorinen@stm.fi	0295 516 3049
Katri Kummoinen/OM	katri.kummoinen@om.fi	0295 150 266
Matti Pitkaniitty/SM	matti.pitkaniitty@raja.fi	0295 421 131
Sanna Kyyrä/TEM	sanna.kyyra@tem.fi	050 358 9497
Ida Müller/TEM	ida.muller@tem.fi	050 454 8949
Nina Alatalo/TEM	nina.alatalo@tem.fi	050 431 8015

EUTORI-tunnus

Litteet

Viite

Asiasanat	joukkoliikenne, kansainvälinen liikenne, kansanterveys, koronavirukset, lentoliikenne, liikenne, liikennepolitiikka, pandemiat, rajat, rajavalvonta, sisäraja, terveyspolitiikka, työsuojelu ja -turvallisuus, matkailu
Hoitaa	LVM, SM, STM, TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, MMM, OKM, OM, PLM, TULLI, UM, VM, VNK, VTV, YM
